

מי שאינו מתמצא בעניינים נראה
 היה כי פירסום הפרוטוקולים ופסקי הדין במשפט אהרון כהן, שהיו חסויים במשך שמונה שנים ושפורסמו השבוע נועד להשתלב במסע האנטי-סובייטי של ישראל נוכח משפט לנינגארד. אבל הקשר היה מקרי בהחלט, למרות ששרת את ה- מסע, כשחשף בפעם הראשונה את שיטות הריגול הסובייטי בישראל בסוף שנות ה- חמישים.

למעשה הוחלט על הסרת האפול מעל הפרשה המשפטית של אהרון כהן, רק בעקבות דרישותיו ותביעותיו שלו עצמו, שנמשכו מאז שוחרר ממאסרו ב-18 ביוני 1963. מאבקו של אהרונצ'יק כהן להסרת הסודיות מפסטי משפטו הוכתר בהצלחה רק אחרי שחלק מהפרשה פורסם בצורה מסולפת ומעוותת בספרו של הד"ר מיכאל ברזווהר על עלילות שירותי הביטחון,

פסקי הדין והפרוטוקול צולמו, צווחים מיד חדים עיבדו אותם, והמשפט נגול מחדש. לכאורה שפכו הצהרונים את דמו של אהרון כהן מחדש. פירסומיהם, שיצטוו בהרחבה את גירסת התביעה במשפטו ואת פסקי הדין שהרשיע אותו, לא תרמו לטיהור שמו, כפי שהתכוון לכך בעת שתבע כל השנים את פירסום החומר. למעשה היה אהרון כהן מוכן לכך. אמר אהרון כהן השבוע: "לקחתי אפשרות זו בחשבון. שכל המעוניינים יעלו שוב את הסירחון שהעלו כשנעצרתי ב-1958, כשנשפטתי ו- כששוחררתי ממאסר. אבל כל סירחון מי טבעו להתנדף. גרעין האמת נחשף וככל גרעין אין טבעו להתנדף."

הסילוף שנעשה בהצגה המחודשת של משפט אהרון כהן נגרם מכך, שמה ש- פורסם היו בעיקר טענות התביעה ופסקי הדין של בית-המשפט המחוזי בחיפה ש-

ידיעו, סודית למרות היותו משוגגע ש- למעשה לא נמסרה כל ידיעה כזאת. חזי בד זו שהחוק כופה אותה, אין הדעת סובלתה, ואף הדאגה לביטחון המדינה אינה יכולה להצדיק שיבוש זה של דרכי ההוכחה המקובלים בהליכים כלליים."

***
שידור, פיתוי ואיום

מן הפרוטוקולים שהותרו לפירסום הושטמו כמה קטעים, המהווים עדיין סוד. מעניין לציין כי אלה שמחקו קטעי עים אלה, השאירו בפרוטוקולים את כל קטעי הביקורת שנמתחו במשפט בחיפה על איסר הראל, שהיה אז הממונה על שירותי הביטחון ועל כמה מעדי התביעה. הפרוטוקול מגלה בין השאר שבעת חקירתו הארוכה של אהרון כהן ננטקו נגדו שיטות של שידול, פיתוי וגם איום,

מסקנות שיש להסיק מהן עפ"י ההגיון — זהו תחומי הבלעדי של בית-המשפט... בעדות כזו כרוכה סכנה שהעד קבע דעתו על יסוד נתונים שאינם כשרים כעדות ב- בית-המשפט, ואין אפשרות מעשית לבחנם בדרך של חקירת שתי וערב."

***
לא יוגש משפט

אופיינית לצורת המשפט שהתנהל ב- בית-המשפט המחוזי בחיפה היא הקביעה הבאה של בית-המשפט בפסקי-דינו: "אין ביכולתנו לקבוע בהדאות את מטרות ביקורי פבלובסקי (הוא איש המשלחת המדעית ה- סובייטית שהוגדר כסוכן של השירות ה- השאי הסובייטי) ואין גם צורך בכך למטרת משפט זה."

בתום חקירתו הממושכת של אהרון כהן, אחר מעצרו, היה ברור לחוקריו ולאנשי

חשיפת הפרוטוקול של משפט אהרון כהן, אשר משפטו עורר סערה לפני שמונה שנים,

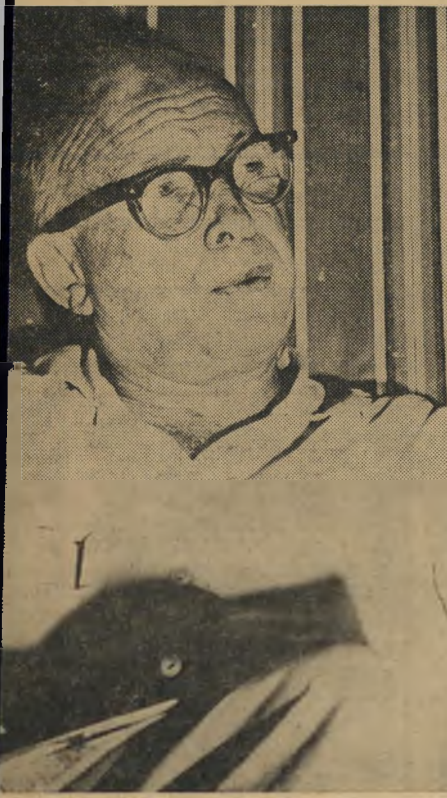
מטילה אור על מעלליו של "מנגנון החושך" מתקופת כהונתו

של איסר ("הקטו") הראל • אנאטומיה של עוולה משפטית

איסר הראל

קורבן שווא של חוקר הטלני

אהרון כהן

ואחרי שאיים בהשגת בג"ץ נגד הנהלת בתי-המשפט.

בשעתו, כאשר נערך משפטו בשנים 62—1961, הוא עורר סערה ציבורית. אהרונצ'יק כהן, 60, חבר קיבוץ שער- העמקים, מעסקני מפ"ם הותיקים וערביסט נודע, שמחקריו בבעיות העולם הערבי ו- "חסי ישראל-ערב עשו לו שם כאיש מרע יציגי ביותר, נעצר בסוף שנת 1958 כי חשוד ב-קיום מגע עם סוכן זר ללא הסבר סביר". משפטו נפתח רק כעבור שנתיים בבית-המשפט המחוזי בחיפה, ש- שופטיו מצאוהו חייב, דגו אותו לחמש שנות מאסר. ביוני-יולי 1962 התברר עיר- עורו של אהרון כהן בפני בית-המשפט העליון. פה אחד ביטל בית-המשפט ה- עליון את הרשעתו של כהן בעוון "איסוף ידיעות העלולות או מכוונות להיות תו- עלת לאויב". ובעוד אחד השופטים, אלפרד ויתקון, מצא אותו זכאי גם בשאר הסעיפים, ונאלצו שני השופטים העליונים האחרים, משה לנדוי וצבי ברנזון להרי- אית תוך שהם מבקרים בצורה חמורה את החוק לפיו נשפט והורשע. פסקי-דינם נעשה בסיס למאבק ציבורי לתיקון החוק הקטלני-שירותי, אשר נתן בידי מי ש- השלטון בידו אפשרות להשתמש בו ש- שיקולים הרחוקים משיקולי ביטחון ה- מדינה. ואמנם ב-1967 תוקן החוק בתיקון שזכה בשם "חוק אהרון כהן".

רק עתה כשהוסרה הסודיות מעל ה- תיק, ניתן היה לפרסם כי אהרון כהן נש- פט והורשע בעוון מגעו עם אנשי ה- משלחת המדעית הסובייטית שפעלה ב- ירושלים, עצם עמד בקשרים מדעיים, ש- היו ידועים לאנשים רבים, לצורך מחקריו.

***
הפירחון מתנדף

ד צהרונים עפו על החומר, שסודיותו הוסרה עתה, כמוצאים שלל רב.

שיטות פסולות לכל ידיעות במדינת חוק, שכתוצאה מהן נפסלו כראיות העדויות המוקלטות שהתכחנה התביעה להגיש. בלשון עדינה התבטא פסקי-הדין כלפי ראש השב"ב: "אין דעתנו נוחה מתחבולה זו של ראש השב"ב. לגבי חוקר משטרה בכיר, הקצין אהרונצ'יק, אומר פסקי-הדין: "הוא ניסה לשדל (את כהן) ולפתותו. הוא ניסה להשפיע על הנאשם ולסובבו בכחש — אין דעתנו נוחה מהתנהגות כזאת". ואילו לגבי הקצין של המחלקה לתפקידים מיו- חדים במשטרה, רבי-פקד שלום ירקוני, קר- בע פסקי-הדין בפירוש שהוא שיקר ב- עדותו, בלשון: "אנו מציינים בצער ש- תשובת ירקוני אינה אמת."

דוגמא נוספת לעוול המשפטי שנגרם ל- אהרון כהן ניתן למצוא בעדותו של ראש שרות הביטחון הכללי באותם ימים. הפרר- טוקולים שפורסמו השבוע, מצטטים את דבריו בהרחבה. מקריאתם מצטיירת תמונה המרשיעה את אהרון כהן כמעט לחלוטין בעבירות שיוחסו לו. אולם רושם זה הוא חלקי בלבד. שכן הקורא הפשוט מתייחס לדברים שנאמרו, אינו יודע את הביקורת שנמתחה עליהם על-ידי שופטי בית-המשפט העליון, שבפסקי-דין הרוב אמרו לגבי טיבה של עדות זו:

"הערה על מהות ההוכחות שנגבו על-ידי בית-המשפט המחוזי ובמיוחד על עדותו של ראש שירות הביטחון הכללי. דברי עד זה עברו הרבה פעמים את גבולות העדות ו- פלשו לשטח של מיון החומר והערכתו, שאינם עניינו של העד... ראש השב"כ ה- הורשה להרחיב את הדיבור על הניתוח ה- כללי של עדויות אחרות שניתנו ועל ה-

התביעה הכללית כי אין בידיהם הוכחות מרשיעות כלפיו שיתקבלו על-ידי בית-המש- פט. אולם החוק איפשר להם להשיג הר- שעה רק על כמך העובדה שאהרונצ'יק נפ- גש עם אדם שהיה ידוע לשירותי הביטחון כסוכן זר. השאלה המתעוררת מכך היא מדוע לחמו שירותי הביטחון והתביעה ה- כללית בכל זאמצעים, שכללו גם אמצעים בלתי כשרים, כדי להרשיע את כהן?

בין שאר הנימוקים שהועלו בשעתו הר- עלתה גם הסברה כי שירותי הביטחון — אחרי שנועד להם על מגעיו המדעיים של אהרונצ'יק עם אנשי המשלחת המדעית ה- רוסית — ניסו לנצל קשרים אלה למטרותי- הם. רק אחרי שדחה את ההצעה, הועמד למשפט. סברה זו מקבלת עתה חיזוק ב- כמה נקודות שנחשפו ושעוד ידובר בהן.

האם תועלה כל הפרשה מחדש בבירור משפטי, כאשר יגיש אהרון כהן תביעה משפטית על הוצאת שמועז נגד הד"ר ברי זוהר ואיסר הראל? קרוב לחדאי שלא תהיה גירסה נוספת של המשפט. איסר הראל עצי מהסתגג בראיון פומבי בעיתון ומרחב מהדברים שפירסם ברזווהר וניער מהם את תוצנו באמרו: "לא ראיתי ולא הייתי מעוני- יין לראות את כתב-היד כדי לא לקבל על עצמי אחריות על הדעות והמסקנות". אהרונצ'יק טוען כי יחליט לפי שיקוליו בנוגע להתדיינות משפטית העלולה להימ- שך שנים ולבלוע זמן, כוחות וכסף. לפי כל הסימנים נראה, שהוא לא יגיש כל תביעה, יבחר לחשוף את האמת שבפרשה בספר משלו.